

1. Gazneli Mahmut ve Tuğrul Bey'in ortak özelliği Abbasi halifelerinden unvan almış olmalarıdır. Gazneli Mahmut, Abbasi halifesinden "Sultan"; Tuğrul Bey de "Doğu'nun ve Batı'nın Hükümdarı" unvanını almıştır.

CEVAP: B

2. • Ağır siyasi suçları görüşüp karara bağlama: Divan-ı Mezalim
• Devletin iç ve dış yazışmalarını yürütme: Divan-ı İnşa
• Devletin mali ve idari işlerinin yolunda gidip gitmediğini kontrol etme: Divan-ı İşraf

CEVAP: B

3. • Selçuklu Devleti ismini kurucusu olan Selçuk Bey'den almıştır (Kurucu ismi).
• Gazneliler ismini kurulduğu yer olan Afganistan'ın Gazne şehriden almıştır (Kuruluş Yeri).
• Hunlar ismini Hun sülalesinden almıştır (Etnik Köken).

CEVAP: C

4. Çok geniş bir sahada halkı idare eden Gazne Devleti az sayıdaki Türklere dayanıyordu. Bu durum Gazne ordusunun da farklı topluluklardan oluşmasını zorunlu kılıyordu. Gazneli ordusunda askerler değişik etnik topluluklardan toplanmıştır. Çeşitli toplulukları birbirine karşı denge unsuru olarak kullanan Gazneli Devleti'nin yönetim anlayışı, bir grup ayaklanırsa diğer toplulukları ayaklananların üzerine göndererek düzeni sağlamak şeklindeydi.

CEVAP: B

5. Karahanlılar döneminde yetişmiş ve ilk Türkçe sözlük olan Divan'ül Lugat'it Türk'ün yazarı ilk Türk dil bilgini Kaşgarlı Mahmut'tur.

CEVAP: E

6. I, II, III ve V. öncülde verilen kavramların açıklamaları karşılarında doğru olarak verilmiştir. IV. öncülde verilen kavramın açıklaması ise yanlıştır. Çünkü müstevfi, Selçuklularda maliyeden sorumlu divan üyesidir. Selçuklularda ikta sisteminden yetişen atlı askerlere cebellü adı verilmiştir.

CEVAP: D

7. Öncelikle doğu ve batı kavramlarından ne kastedildiğini açıklayarak soruyu çözelim. Batı, Hristiyan Avrupa coğrafyasını, Doğu ise Müslüman dünyasını ifade eder. Tuğrul Bey'e bu unvan verilmeye kadar Doğu İslam dünyasının dini ve siyasi lideri halifelerin kendileriydi. Bağdat Seferi'nden sonra Abbasi halifesi Tuğrul Bey'e "Doğu'nun Hükümdarı" unvanını vererek siyasi yetkilerini kendisine devretmiştir. Böylece Büyük Selçuklular İslamiyet'in siyasi liderliğini üstlenmişlerdir.

CEVAP: B

8. Verilen bilgiler ünlü Türk-İslam bilgini El-Biruni ile ilgilidir.

- **İbn-i Rüşd:** 1126-1198 yılları arasında yaşamış Türk-İslam bilginidir. Felsefenin temelleri üzerine yaptığı çalışmalarıyla ünlenmiştir. Bu alandaki en önemli eseri Tehafütü't Tehafüt'tür.
- **Ömer Hayyam:** Büyük Selçuklular zamanında yaşamış ve Sultan Melikşah adına bir takvimin düzenlenmesinde etkili olmuş bilim adamıdır.
- **Harezmi:** Matematik ve geometri alanlarında önemli çalışmalar yapan bilim adamıdır. Onun Hisabe'l-Cebr adlı eseri, Avrupa'daki üniversitelerde yıllarca okutuldu.
- **İbn-i Sina:** 980-1037 yılları arasında yaşamış ünlü tıp bilginidir. En önemli eseri El-Kanun fi't-tıp'tır.

CEVAP: A

- 9.
- Büyük Selçuklu Devleti'nin "Fetret Dönemi"ni yaşaması, Anadolu Selçuklu Devleti'nin daha bağımsız hareket etmesine neden olmuştur (A).
 - Terör eylemleri, yani Batnilik tarikatının yıkıcı faaliyetleri devleti yıpratmıştır (C).
 - "Fetret Dönemi" taht kavgalarının yaşandığı bir dönemdir. Dolayısıyla kut inancı, devletin dağılmasına zemin hazırlamıştır (D).
 - Büyük Selçuklu Devleti'nin merkezi İran'dır. Dolayısıyla Selçuklu Devleti'nin fetret dönemini yaşaması ve Batnilik tarikatının yıkıcı faaliyetleri ile uğraşması İran bölgesinde Selçuklu egemenliğinin zayıflamasına neden olmuştur (E).

Verilen gelişmelerin bir sonucu olarak B seçeneğine ulaşamayız. Kaldı ki Türk tarihinde veraset sistemindeki belirsizlik XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde çıkarılan Ekber ve Erşed Yasası ile giderilmiştir.

CEVAP: B

10. Türk-İslam devletlerinde ülke yönetiminde tek bir hanedan söz sahibi olduğu için farklı hanedanlar tahtta hak iddia edememiştir. Yani Türk-İslam devletlerinde geçerli olan bu geleneğin sonucunda hanedanlar arası taht kavgaları yaşanmaz. Yaşanacak olan taht kavgaları yönetimde olan hanedan ailesi arasında yaşanır. Türk-İslam devletlerinde ülkenin hanedan ailesinin ortak malı sayılması, eski Türk devlet veraset anlayışının devam ettirildiğini gösterir. Benimsenen bu veraset anlayışının bir sonucu olarak ülke ikiye ayrılarak yönetilmiş, hükümdar soyundan olan kişiler ülke yönetiminde görevlendirilmiştir.

CEVAP: A

11. • Ayn-ı Calut Savaşı (1260), Memluklerle Moğollar arasında gerçekleşmiştir. Memlukler bu savaşı kazanarak Moğol istilasını durdurmuştur.
- Hittin Savaşı (1187), Eyyubilerle Haçlılar arasında gerçekleşmiştir. Eyyubiler bu savaşı kazanarak Filistin ve Kudüs'ü Haçlılardan geri almış, Haçlı ilerleyişini durdurmuştur.

Sonuç olarak bu iki savaş, Türk-İslam coğrafyalarının Moğollar ve Haçlılar tarafından tahrip edilmesini önlemişlerdir.

CEVAP: D

13. Karahanlılar ve Selçuklular ilk Müslüman Türk devletlerindedir. Dolayısıyla bu iki devlet, Türk-İslam kültür ve medeniyetinin gelişmesine doğrudan katkı sağlamışlardır. Oysa, Kök Türkler ve Uygurlar İslamiyet öncesinde yaşamış Türk devletleridir. Bundan dolayı Kök Türkler ve Uygurlar Türk-İslam kültür ve medeniyetinin gelişmesinde etkili olmamışlardır.

CEVAP: D

12. • **Kitab'ül Musiki:** Farabi'nin yazdığı bu eser, müzik üzerinde yazılmış ilk eserdir.
- **El-Kanun fi't-tıp:** İbn-i Sina bu eserinde tıbbın bütün yasalarını ele almıştır.
- **Kitabü'l Menazir:** İbnül-Heysem'in yazdığı bu eser, optik üzerine yazılan en sağlam eserdir.
- **Asar'ül Bakiye:** Bu eser Yusuf Has Hacip'e değil, El Biruni'ye aittir. Yusuf Has Hacip'in eseri Kutadgu Bilig'tir.
- **İhsau'l-ulum:** Farabi bu eserinde ilimlerin tarif ve tasnifini yapmıştır.

CEVAP: D

14. 1040 Dandanakan Savaşı'nda Selçuklulara yenilince yıkılış sürecine giren ve 1187'de Afganların yerli halkı Gurlular tarafından yıkılan Türk devleti Gaznelilerdir.
- Eyyubiler, 1250 yılında Memlükler tarafından yıkılmıştır.
- Memlükler, 1517 yılında Osmanlı Devleti tarafından yıkılmıştır.
- Tolunoğulları, 905 yılında Abbasiler tarafından yıkılmıştır.
- İnşidler (Akşitler), 969 yılında Fatimiler tarafından yıkılmıştır.

CEVAP: A

15. Cengiz Han'ın torunu Batu Han tarafından Hazar Denizi'nin kuzeyinde Saray şehrinde kurulan ve İslamiyet'i kabul eden ilk Cengiz kolu Altın Orda Devleti'dir.
- İlhanlılar, Cengiz'in torunu Hülagu tarafından İran'da kurulmuştur.
 - Memlükler, Cengiz İmparatorluğu topraklarında kurulan bir devlet değildir.
 - Çağataylılar, Cengiz'in oğlu Çağatay tarafından Türkistan'da kurulmuştur.
 - Kubilay Hanlığı, Cengiz'in torunu Kubilay tarafından Çin'de kurulmuştur.

CEVAP: C

16. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında etkili olmuştur. Köseadağ Savaşı, Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Moğollarla yapılmıştır. Dolayısıyla bu savaşın kaybedilmesi Büyük Selçuklu Devleti'nin değil, Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında etkili olmuştur.

CEVAP: E

17. • Katvan Savaşı: 1141
• Pasinler Savaşı: 1048
• Malazgirt Savaşı: 1071
• Dandanakan Savaşı: 1040

O halde doğru sıralama, IV, II, III, I şeklinde olmalıdır.

CEVAP: E

18. XII. yüzyıla ait olarak verilen gelişmeler, Malazgirt Savaşı'nın (1071) kazanımları arasında yer alır.

CEVAP: B

19. • **Emir-i Silahdar:** Merasimlerde sultanın silahlarını taşıdı ve silahhanedeki muhafızların amiriydi.
- **Serhenk:** Törenlerde ve sultanın seyahatlerinde yol düzenini sağladı.
- **Emir-i Meclis:** Sultanın ziyafetlerini hazırlayıp teşrifatçılık yapardı.

CEVAP: E

20. Büyük Selçuklu Devleti'nin hukuk sistemi ile ilgili olarak verilen A, B, C ve E seçeneklerindeki bilgiler doğrudur. D seçeneğinde verilen bilgi ise yanlıştır. Çünkü, Büyük Selçuklu Devleti'nde örfi hukuk konuları ile ilgili davalara bakan mahkemelerin başı Emir-i Dad idi. Kadi'l Kudat, şer'i davalara başkanlık eden kadıların başkanıydı (Baş kadı).

CEVAP: D

